İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MESLEK OLARAK ÖĞRETMENLİĞİ SEÇMEYE YÖNELİK MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ*

Derya ÇELİK / Gönül GÜNEŞ*** **
Osman BİRGİN** / Zeynep Medine ÖZMEN***** **
Serhat AYDIN**** / Ramazan GÜRBÜZ******* **
Duygu ARABACI****** / Gökay AÇIKYILDIZ******** **
Kadir GÜRSOY****** / Mustafa GÜLER******** **

Öz: Bu çalışmanın amacı, ilköğretim matematik öğretmeni (İMÖ) adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmeye yönelik motivasyonlarını incelemektir. Betimsel nitelikte olan bu araştırmada alan taraması (survey) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Türkiye'deki 21 üniversitenin İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı'nın son sınıfında öğrenim gören toplam 1350 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS programı kullanılarak bağımsız örneklemler için t-testi ve ANOVA testleri ile yapılmıştır. Bu araştırmada İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik meslek seçiminde içsel motivasyon faktörlerinin dışsal motivasyon faktörlerine göre daha çok belirleyici olduğu belirlenmiştir. Araştırmada öğretmenlik mesleğinin seçiminde içsel ve dışsal motivasyon faktörlerinin cinsiyet bakımından anlamlı fark oluşturmadığı saptanmıştır. Buna karşın başarı algısı yüksek olan ilköğretim matematik öğretmeni adaylarında içsel motivasyon faktörlerinin meslek seçiminde daha çok belirleyici olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon, öğretmenlik mesleği, matematik öğretmen adayı, cinsiyet, başarı algısı

---

* *TUBİTAK 113K805 nolu proje ile desteklenen bu çalışmanın bir kısmı TÜRKBİLMAT-2 sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.*

** Doç. Dr.; Trabzon Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Trabzon, deryacelik@ktu.edu.tr, ORCID ID: 0000 0003 2043 4431, Makale Geliş Kabul Ediliş Tarihi: 12/06/2018 – 03/08/2018.

*** Doç. Dr.; Trabzon Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Trabzon, gmgunes@hotmail.com, ORCID ID: 0000 0003 3223 8163.

**** Prof. Dr.; Uşak Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Uşak, osman.birgin@usak.edu.tr, ORCID ID: 0000 0003 3460 2731.

***** Dr. Öğretim Üyesi; Trabzon Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Trabzon, zmozmen@ktu.edu.tr, ORCID ID: 0000 0003 0232 9339.

****** Dr. Öğretim Üyesi; Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Karaman, aydıns@kmu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4341-2913.

******* Prof. Dr.; Adıyaman Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Adıyaman, rgurbuz@outlook.com, ORCID ID: 0000 0002 2412 5882.

******** Dr. Öğretim Üyesi; Düzce Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, İstanbul, duyguarabaci@duzce.edu.tr, ORCID ID: 0000 0001 9972 3344.

******** Dr. Öğrencisi; Trabzon Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Trabzon, gokayayliz@hotmail.com, ORCID ID: 0000 0002 0396 9269.

******** Dr.; Trabzon Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Trabzon, kgursoy@ktu.edu.tr, ORCID ID: 0000 0002 6168 4704.

******** Arş. Gör.; Trabzon Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Trabzon, mustafaguler@ktu.edu.tr, ORCID ID: 0000 0003 4082 7585.

INVESTIGATING THE MOTIVATION OF THE PRE-SERVICE ELEMENTARY MATHEMATICS TEACHERS TOWARD TEACHING PROFESSION*

Derya ÇELİK / Gönül GÜNEŞ*** **
Osman BİRGİN** / Zeynep Medine ÖZMEN***** **
Serhat AYDIN**** / Ramazan GÜRBÜZ******* **
Duygu ARABACI****** / Gökay AÇIKYILDIZ******** **
Kadir GÜRSOY****** / Mustafa GÜLER******** **

Abstract:

The aim of this study is to investigate the motivation of the pre-service elementary mathematics teachers toward teaching profession. In this study having descriptive design, survey method was used. The sample of study was composed of 1350 elementary school level pre-service elementary mathematics teachers registered to 21 different universities as the last year students in Turkey. For data collection, motivation scale toward teaching profession and personal information form was used. For data analysis independent samples t-test and ANOVA test was performed by the help of SPSS. In this study, it was seen that internal motivation factors are more decisive than external factors on teaching profession prefers of pre-service elementary mathematics teachers. It was understood that both internal and external factors had not significant difference in terms of gender. Nevertheless, it was seen that internal factors are more decisive on teaching professions for pre-service elementary mathematics teachers having high perception of success.

Keywords: motivation, teaching profession, pre-service mathematics teachers, gender, perception of success

---

* Some part of this study supported with the Project of TUBITAK 113K805 was presented as oral presentation at TÜRKBİLMAT-2 Symposium.

** Doç. Dr.; Trabzon University, Department of Mathematics and Science Education, Trabzon.

*** Doç. Dr.; Trabzon University, Department of Mathematics and Science Education, Trabzon.

**** Prof. Dr.; Uşak University, Department of Mathematics and Science Education, Uşak.

***** Dr., Instructor; Trabzon University, Department of Mathematics and Science Education, Trabzon.

****** Dr., Instructor; Karamanoğlu Mehmetbey University, Department of Mathematics and Science Education,Karaman.

******* Prof. Dr.; Adıyaman University, Department of Mathematics and Science Education, Adıyaman.

******** Dr., Instructor; Düzce University, Department of Mathematics and Science Education, Düzce.

******** PhD Candidate, Trabzon University, Department of Mathematics and Science Education, Trabzon.

******** Dr.; Trabzon University, Department of Mathematics and Science Education, Trabzon.

******** Research Assist.; Trabzon University, Department of Mathematics and Science Education, Trabzon.

1. Giriş

Meslek seçimi, kişinin yaşamını en fazla etkileme gücüne sahip seçimlerden biridir (Atav ve Altunoğlu, 2013). Kişinin en iyi yapabileceği ve en çok doyum sağlayabileceği bir mesleğe yönelmesi sosyal kimlik kazanması ve mutlu olması açısından oldukça önemlidir. Gelecek nesillerin iyi yetiştirilmesinde, toplumsal huzur ve mutluluğun yakalanmasında öğretmenlik özel öneme sahip mesleklerin başında gelmektedir. Öğretmenlik mesleğini icra eden ya da edecek bireylerin, kişilik özelliklerinin yanı sıra mesleği seçmedeki istekliliklerinin de meslekteki başarılarında önemli derecede etkisi bulunmaktadır. Sadece kişisel gelişim ve mesleki doyum değil, aynı zamanda toplumsal faydaları açısından kişilerin öğretmenlik mesleğini seçme motivasyonlarının belirlenmesi önemli araştırma konularından biridir (Atav ve Altunoğlu, 2013; Yüce, Şahin, Koçer ve Kana, 2013). Motivasyon kavramı insan organizmasını davranışa iten, bu davranışların şiddet ve enerji düzeyini tayin eden, davranışlara belirli bir yön veren ve devamını sağlayan çeşitli iç ve dış sebepleri ve bunların işleyiş mekanizmalarını içermektedir (Akbaba, 2006).

Motivasyon genellikle isteklendirme ve güdüleme anlamında (TDK, 2016) kullanılmaktadır. Motivasyon kişinin bir amaca ulaşma yönünde içinde bulunan istek ve hazır olma düzeyini ve içgüdüsünü ifade etmektedir. Bir hedefe dönük olarak davranışı harekete geçiren, sürdüren ve yönlendiren güce motivasyon denilmektedir (Yenilmez ve Acat, 2005). Motivasyon dışsal ve içsel olarak iki grupta ele alınabilmektedir. Dışsal motivasyon, dışarıdan gelen ödül, ceza, baskı, rica vb. etkilerle ortaya çıkmaktadır. İçsel motivasyon ise ilgi, gereksinim, merak gibi kişinin içinden gelen dürtüler ve uyarıcılarla ortaya çıkmaktadır (Ün-Açıkgöz, 2003). İçsel motivasyonu olan bir kişinin dışsal motivasyona ihtiyacı olmadığı bilinmektedir. Bu süreçte kişiyi, dışarıdan sağlananlar değil o etkinlikten kazandıkları daha çok ilgilendirmektedir (Ün-Açıkgöz, 2003). İç motivasyona sahip kişileri çalışmaya yönlendiren faktörler arasında yaptıkları işe duydukları kişisel ilgi, istek ve yaptığı işin sağladığı kişisel tatmin söz konusudur (Akbaba, 2006). Bu bağlamda mesleğin seçimi, meslekte öğrenim görme, işe yerleşme ve meslekte ilerleme gibi boyutların tamamı kişinin motivasyonu ile açıklanabilecek özellikler arasında yer almaktadır. İçsel ve dışsal motivasyon arasındaki fark davranışların kaynağı ile açıklanmaktadır (Ekinci, 2017). İçsel motivasyonda kontrol bireyin kendinde iken dışsal motivasyonda bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre daha çok etkili olmaktadır. Öğretmenlik mesleği seçiminde her iki motivasyon kaynağı da önemli rol oynamakla birlikte bireysel gelişim, toplumsal çevre, kültür ve şartlara bağlı olarak içsel ve dışsal motivasyonun etkisi artmakta ya da azalmaktadır. Buna karşın yapılan çeşitli araştırmalar (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Doğan ve Çoban, 2009; Hellsten ve Prytula, 2011; Karadağ, 2012; Başaran ve Dedeoğlu-Orhun, 2013; Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç, 2014; Buldur ve Bursal, 2015) içsel motivasyona dayalı meslek tercihi yapanların mesleğe yönelik tutumlarının dışsal etkenlerle tercih yapanlara göre daha olumlu olduğunu, öğrenmeye daha açık, beklentilerinin daha yüksek

ve daha başarılı olduklarını, kaygılarının ise daha düşük olduğunu; dışsal etkenlerle meslek tercihi yapanların ise mesleğe yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğunu göstermektedir. Bunun sonucu olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin seçimine ilişkin motivasyon kaynaklarının ve düzeylerinin mesleki gelişimleri için oldukça önemli olduğu ifade edilebilir.

Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve öğretmen yerleştirmede çeşitli sorunların yıllardan beri yaşanmış olduğu bilinen bir gerçektir. Son yıllarda öğretmen yetiştirme alanında yapılan en köklü değişiklik, 1998 yılında YÖK tarafından yapılmıştır (YÖK, 1998). Bu değişiklikle gelen bazı düzenlemelerde bölümlerin ve programların yapılanmasında, programlardaki dersler ve ders içeriklerinde ve öğretim sürelerinde olmuştur. Son 20 yılda öğretmen yetiştiren kurumlar olarak eğitim fakültelerinin yapılanması ve ders içerikleri ile ilgili sürekli değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda 2006 yılında eğitim fakültelerinin lisans öğretim programlarının ders ve içeriklerinde bazı değişiklikler yapılmış, 2016 yılında ise eğitim fakültelerinin bölüm yapılanmaları ile ilgili düzenleme yapılmıştır. Bunun yanısıra 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanacak olan öğretmenlik lisans öğretim programlarının ders ve içeriklerinde ciddi değişiklikler gerçekleşmiştir. Yapılan bu değişiklik ve düzenlemelerin öğretmen adaylarının ve geleceğin öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonlarını nasıl etkilediğinin araştırılması önem arz etmektedir. Çünkü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları, hem üniversite eğitimlerini hem de sonraki mesleki başarılarını (Akbaba, 2006) ve gelecekteki öğrencilerinin başarılarını etkileme gücüne sahiptir (Atav ve Altunoğlu, 2013). Motivasyon, hedefe odaklı davranışları teşvik etmekte ve sürekli kılmaktadır (Schunk, 2011). Kişiler hedefleri doğrultusunda çalıştıkça, gelişmelerini fark eder ve motivasyonlarını da sürdürürler. Bu nedenle motivasyon, öğretmenlerin mesleki sorunlarla karşılaşmalarında ve mesleklerinden haz duymalarında ana faktör (Akbaba, 2006) olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlik mesleğinin tercih edilme/edilmeme nedenlerinin ve öğretmenlerin meslekte kalma/kalmamalarını etkileyen faktörlerin ortaya konulması özel öneme sahip konulardan biridir.

Son yıllarda ülkemizde öğretmenlik mesleği programları bakımından üniversite giriş sınavlarındaki yerleştirme puanları incelendiğinde İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı'nın öğrenciler tarafından daha çok tercih edilen programlar arasında yer aldığı söylenebilir. Alanyazınında ilköğretim matematik öğretmenliği bağlamında çeşitli araştırmalar (Boz ve Boz, 2008; Hacıömeroğlu ve Şahin Taşkın, 2010; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011; Yılmaz ve Doğan, 2015; İncikabı, Mercimek, Biber ve Serin, 2016; Aydın ve Çelik, 2017; Çakır & Akkaya, 2017) yapılmasına karşın Türkiye örneklemini yansıtan geniş bir örneklem grubu üzerinde öğretmen adaylarının meslek seçimine ilişkin motivasyonlarını belirleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda öğrencilerin meslek olarak ilköğretim matematik öğretmenliğini seçimini etkiyen faktörlerin incelenmesine ihtiyaç vardır. Bu araştırmada ilköğretim matematik

öğretmeni (İMÖ) adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmeye yönelik motivasyonları ve bu motivasyonlarına etki eden faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

a) İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde hangi motivasyon kaynakları (MK) etkili olmaktadır?

b) İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmeye yönelik motivasyonları cinsiyet bakımından anlamlı fark göstermekte midir?

c) İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmeye yönelik motivasyonları başarı algıları bakımından anlamlı fark göstermekte midir?

2. Yöntem

Betimleme amacıyla yürütülen bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2011). Bu tür araştırma yöntemlerinde olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların "ne" olduğunu betimlemeye, açıklanmaya çalışılır (Kaptan, 1998). Alan taramaya ve durumu tespit etmeye yönelik yapılan bu çalışmalarda geniş kitlelerden veri toplanması söz konusudur. Bu araştırma da mevcut duruma müdahale edilmeden sadece durum tespiti yapıldığından alan taraması yöntemi uygun görülmüştür.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın veri toplama sürecinin gerçekleştirildiği dönemde Türkiye'de İlköğretim Matematik Öğretmenliği (İMÖ) Programına öğrenci alımı yapan 47 üniversite bulunmaktaydı. Dolayısıyla araştırmanın evrenini, bu üniversitelerin İMÖ programlarında öğrenim gören tüm son sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Son sınıf öğretmen adayları hem mesleğe atılmaya hem de okul deneyimi-öğretmenlik uygulaması gibi derslerle okullarda öğretmenlik mesleğini tanımaya daha yakın olduklarından dolayı tercih edilmişlerdir.

Araştırmanın örneklemini Türkiye'deki 47 üniversite içerisinden tabakalı örnekleme yoluyla farklı bölgelerden seçilen 21 üniversitedeki İlköğretim Matematik Öğretmenliği programının son sınıfında öğrenim gören toplam 1350 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarından 954'sı kadın, 396'sı erkektir. Tabakalı örneklemede örneklem seçilirken her tabakadan ayrı ayrı basit yansız örnekleme yapılır (Balcı, 2013). Örneklemde yer alan üniversiteler nüfus, kültürel yapı ve illerin gelişmişlik durumu gibi kriterler göz önünde bulundurularak oluşturulan İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) Düzey 1 seviyesinde yer alan 12 bölge (TR1-İstanbul, TR2-Batı Marmara, … , TR9-Doğu Karadeniz, TRA-Kuzeydoğu Anadolu, TRB-Ortadoğu Anadolu, TRC-Güneydoğu Anadolu Bölgesi) dikkate alınarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri, matematik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik motivasyonlarını tespit etmek için "Kişisel Bilgi Formu" ve "Öğretmenlik Mesleği için Motivasyon Ölçeği" kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda öğretmen adayları hakkında ayrıntılı bilgi edinmek için çeşitli demografik bilgilerini (yaş, cinsiyet, ortaöğretim başarı algısı, vb.) sorgulayan sorular yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda yer alan öğretmen adaylarının lisedeki kendilerine yönelik başarı algılarının belirlenmesinde "(Sınıfın en iyisi)", "Sınıfın en iyileri arasında (Sınıfın iyisi)", "Genel ortalamanın üstü (Orta üstü)" ve "Sınıf ortalaması ve altı (Orta ve altı)" şeklinde sınıflandırma kullanılmıştır. Bu araştırmada kullanılan motivasyon ölçeği, uluslararası TEDS-M (Teacher Education and Development Study in Mathematics) (Tatto vd., 2008) çalışma kapsamında geliştirilen ve yürütülen proje kapsamında Türkçeye uyarlaması yapılan ölçektir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması Aydın ve Çelik (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 4'lü likert tipi ve 6'sı içsel (M4. Öğretme yeteneğine sahip olduğuma inanıyorum.) ve 3'ü dışsal motivasyon (M2. Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor.) olmak üzere toplam 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iki faktörlü yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın %50'sini açıklayabildiği belirlenmiştir. Ölçeğin her iki faktörü için güvenirlik katsayısı 0.74 üzerinde bulunmuştur. Bu araştırmada ölçekten elde edilen ölçümlerin güvenirliği için hesaplanan Cronbach katsayısı 0.86 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin analizi

Kişisel bilgi formundan elde edilen öğretmen adaylarının kendilerine yönelik başarı algıları, dört kategoride analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının kendilerine ilişkin başarı algıları "Sınıfın en iyisi", "Sınıfın iyisi", "Orta üstü" ve "Orta ve altı" şeklinde sınıflandırılmıştır.

Matematik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik motivasyonlarının bazı değişkenlerle ilişkisinin analizinde SPSS programından yararlanılmış ve ANOVA testi yapılmıştır. Öğretmenlik mesleği için motivasyon ölçeğinde yer alan 9 maddeye verilen yanıtlar için 1 (Bu bir tercih nedeni değil) ile 4 (Bu en önemli tercih nedenlerinden biri) arasında puanlama yapılarak ölçek toplam puanı elde edilmiştir. Bu araştırma kapsamında elde edilen verilen verilerin analizi SPSS paket programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle motivasyon ölçeğinden elde edilen verilerin normalliği incelenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiği ve çarpıklık katsayılarının da -1 ile +1 arasında değer aldığı belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleği için motivasyon ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik, cinsiyet değişkeni için bağımsız örneklemler için t-testi, İMÖ adaylarının başarı algısı değişkeni için tek yönlü ANOVA ve Tukey HSD testleri kullanılmıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon ölçeğinden elde edilen puanlar 1.00-1.74 puan arası "Tercih nedeni değil", 1.75-2.49 puan arası "Tercihte küçük bir neden", 2.50-3.24 puan arası "Tercihte önemli bir neden", 3.25-4.00 puan arası "Tercihte en önemli neden" şeklinde yorumlanmıştır.

3. Bulgular

3.1. İMÖ Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Seçmeye Yönelik Motivasyonlarında Etkili Olan Faktörler

İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmeye yönelik motivasyonlarında etkili olan faktörler ölçek maddelerine verdikleri yanıtlar doğrultusunda analiz edilmiş ve Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. İMÖ Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Seçmeye Motivasyon Kaynaklarına İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

Öğretmenlik Mesleği Tercihine Etki Eden Motivasyon Kaynakları	N	Ortalama (Ort)	Standart Sapma (SS)
M1. Oldum olası iyi bir öğrenciydim.	1350	2.26	.95
M2. Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor.	1350	2.14	.96
M3. Matematiği seviyorum.	1350	3.49	.71
M4. Öğretme yeteneğine sahip olduğuma inanıyorum.	1350	3.26	.77
M5. Çocuklarla çalışmaktan hoşlanıyorum.	1350	3.00	.91
M6. Öğretmen maaşları bana cazip geliyor.	1350	1.79	.83
M7. Gelecek nesil üzerinde bir etki bırakmak istiyorum.	1350	3.29	.79
M8. Öğretmenliği ilgi çekici bir meslek olarak görüyorum.	1350	2.64	.96
M9. Öğretmen olmanın getirdiği uzun vadeli iş güvenliğini istiyorum.	1350	2.69	1.00
İçsel Motivasyon Alt Faktörü (M1, M3, M4, M5, M7, M8)	1350	2.99	.55
Dışsal Motivasyon Alt Faktörü (M2, M6, M9)	1350	2.21	.72

Tablo 1'de görüldüğü gibi İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleği tercihlerinde en çok etki eden motivasyon kaynakları "M3. *Matematiği seviyorum.*" (Ort=3.49), "M7. *Gelecek nesil üzerinde bir etki bırakmak istiyorum.*" (Ort=3.29), "M4. Öğretme yeteneğine sahip olduğumu düşünüyorum." (Ort=3.26) "M5. Çocuklarla çalışmaktan hoşlanıyorum." (Ort=3.00) şeklindedir. İMÖ adayları öğretmenlik mesleğini tercihte "M9. Öğretmen olmanın getirdiği uzun vadeli iş güvenliğini istiyorum." (Ort=2.69), "M8. Öğretmenliği ilgi çekici bir meslek olarak görüyorum." (Ort=2.64) şeklindeki moti-

vasyon kaynağı "Orta düzeyde" etkili olmuştur. Buna karşın İMÖ adaylarının meslek tercihinde "M6. Öğretmen maaşları bana cazip geliyor." (Ort=1.79) ve "M2. Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor." (Ort=2.14) motivasyonunun en düşük düzeyde etki yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 1 motivasyon ölçeği alt boyutları bakımından incelendiğinde İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini tercihlerinde "içsel motivasyon faktörünün" (Ort=2.99) "dışsal motivasyon faktörüne" (Ort=2.21) göre oldukça etkili olduğu görülmektedir.

3.2. İMÖ Adaylarının Mesleği Seçmeye Yönelik Motivasyonlarının Cinsiyet Bakımından Karşılaştırılması

İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme motivasyonlarının cinsiyet bakımından anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler için t-testi yapılmış, elde edilen sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. İMÖ Adaylarının Meslek Seçimindeki Motivasyon Kaynaklarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Motivasyon Kaynakları	Cins.	n	Ort.	SS	*t*	sd	*p*
M1. Oldum olası iyi bir öğrenciydim.	Kadın	954	2.26	.95	-.128	1348	.898
	Erkek	396	2.27	.96			
M2. Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor.	Kadın	954	2.09	.96	-2.575	1348	**.010***
	Erkek	396	2.24	.97			
M3. Matematiği seviyorum.	Kadın	954	3.50	.69	1.096	1348	.295
	Erkek	396	3.45	.76			
M4. Öğretme yeteneğine sahip olduğuma inanıyorum.	Kadın	954	3.27	.75	.320	1348	.760
	Erkek	396	3.25	.83			
M5. Çocuklarla çalışmaktan hoşlanıyorum.	Kadın	954	3.06	.90	3.505	1348	**.000***
	Erkek	396	2.87	.93			
M6. Öğretmen maaşları bana cazip geliyor.	Kadın	954	1.77	.82	-2.022	1348	**.043***
	Erkek	396	1.87	.84			
M7. Gelecek nesil üzerinde bir etki bırakmak istiyorum.	Kadın	954	3.30	.77	1.201	1348	.230
	Erkek	396	3.24	.84			
M8. Öğretmenliği ilgi çekici bir meslek olarak görüyorum.	Kadın	954	2.63	.96	-1.030	1348	.303
	Erkek	396	2.69	.95			

M9. Öğretmen olmanın getirdiği uzunvadeli iş güvenliğini istiyorum.	Kadın	954	2.69	1.00	-.054	1348	.957
	Erkek	396	2.69	.99			
İçsel Motivasyon Alt Faktörü	Kadın	954	3.00	.54	1.237	1348	.216
	Erkek	396	2.96	.57			
Dışsal Motivasyon Alt Faktörü	Kadın	954	2.18	.71	-1.956	1348	.051
	Erkek	396	2.27	.72			

*p <.05

Tablo 2'de görüldüğü gibi yapılan bağımsız örneklemler *t*-testi sonucunda erkek ve kadın İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde etki eden faktör bakımından *"M2. Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor."* (Erkek Ort.=2.24, SS=.97; Kadın Ort.=2.09, SS=.96) [t(1348)=-2.575, p<.05] ve "M6. Öğretmen maaşları bana cazip geliyor." (Erkek Ort.=1.87, SS=.84; Kadın Ort.=1.77, SS=.82) [t(1348)=-2.022, p<.05] ve motivasyonları bakımından erkekler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna karşın erkek ve kadın İMÖ adaylarının mesleğe yönelik *"M5. Çocuklarla çalışmaktan hoşlanıyorum."* (Erkek Ort.=2.87, SS=.93; Kadın Ort.=3.06, SS=.90) motivasyonu bakımından kadınlar lehinde anlamlı fark bulunmuştur [t(1348)=3.505, p <.05].

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenlik mesleğinin seçiminde "M1. *Oldum olası iyi bir öğrenciydim.*", "M3. *Matematiği seviyorum.*", "M4. Öğretme yeteneğine sahip olduğuma inanıyorum.", "M7. *Gelecek nesil üzerinde bir etki bırakmak istiyorum.*", "M8. Öğretmenliği ilgi çekici bir meslek olarak görüyorum." ve "M9. Öğretmen olmanın getirdiği uzun vadeli iş güvenliğini istiyorum." şeklindeki motivasyon kaynakları bakımından erkek ve kadın İMÖ adayları arasında anlamlı fark saptanmamıştır (p >.05).

Tablo 2 alt boyutlar bağlamından incelendiğinde erkek ve kadın İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde içsel motivasyon faktörleri bakımından anlamlı fark saptanmamıştır [t(1348)=1.237, p>.05]. Benzer şekilde öğretmenlik mesleğini seçiminde dışsal motivasyon faktörler bakımından erkek ve kadın İMÖ adayları arasında anlamlı fark saptanmamıştır [t(1348)=-1.956, p>.05]. Bu durum öğretmenlik mesleğini seçiminde "içsel motivasyon" ve "dışsal motivasyon" faktörlerinin erkek ve kadın İMÖ adayları bakımından anlamlı fark oluşturmadığını göstermektedir.

3.3. İMÖ Adaylarının Meslek Seçme Motivasyonlarının Başarı Algıları Bakımından Karşılaştırılması

Bu araştırma kapsamındaki İMÖ adaylarının sadece 117'si (%8,7) lisede sınıf ortalaması ve alt başarıya sahip iken, büyük çoğunluğunun (n=1233, %91,3) sınıf ortalamasının üstünde bir başarıya sahip olduğu görülmektedir (Tablo 3). İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmeye yönelik motivasyonlarının lisedeki akademik başarı

algıları bakımından anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA testi, gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla da Tukey HSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3'teki ANOVA sonuçları incelendiğinde İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini tercihin etki eden altı farklı motivasyon kaynağının (M1, M3, M4, M5, M8) adayların başarı algıları bakımından farklılaştığı belirlenmiştir. Bu bağlamda İMÖ adaylarının meslek seçiminde "M1. *Oldum olası iyi bir öğrenciydim.*" şeklindeki motivasyonları ile başarı algıları arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır [$F(3\text{-}1346)=29.410$, $p<.01$]. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda İMÖ adaylarının meslek seçimini etki eden "M1. *Oldum olası iyi bir öğrenciydim.*" şeklindeki motivasyon kaynağı bakımından anlamlı farkın başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adayları ile başarı algısı "sınıfın iyisi", "orta üstü", "orta ve altı" olan adayları arasında başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adayları lehine; başarı algısı "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları ile başarı algısı "orta üstü", "orta ve altı" olan İMÖ adayları arasında başarı algısı "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları lehine olduğu saptanmıştır. Ayrıca başarı algısı "orta üstü" olan İMÖ adaylarının başarı algısı "orta ve altı" olan İMÖ adaylarına göre M3 motivasyon kaynağının meslek seçiminde daha etkili olduğu bulunmuştur ($p<.05$).

Tablo 3. İMÖ Adaylarının Meslek Seçimi Motivasyonların Başarı Algısına Göre ANOVA Sonuçları

Motivasyon Kaynağı	Başarı Algısı	n	Ort.	SS	*F*	*P*	Fark
M1.	Sınıfın en iyisi (A)	153	2.70	1.02	29.410	.000*	A>B A>C A>D B>C B>D C>D
	Sınıfın iyisi (B)	777	2.32	.94			
	Orta üstü (C)	303	2.07	.85			
	Orta ve altı (D)	117	1.73	.83			
M2.	Sınıfın en iyisi (A)	153	2.13	.92	.250	.861	----
	Sınıfın iyisi (B)	777	2.13	.97			
	Orta üstü (C)	303	2.15	.93			
	Orta ve altı (D)	117	2.06	.97			
M3.	Sınıfın en iyisi (A)	153	3.69	.57	11.035	.000*	A>B A>C A>D B>D
	Sınıfın iyisi (B)	777	3.51	.67			
	Orta üstü (C)	303	3.40	.75			
	Orta ve altı (D)	117	3.24	.87			

M4.	Sınıfın en iyisi (A)	153	3.40	.71	5.149	.002	A>D B>D
	Sınıfın iyisi (B)	777	3.27	.77			
	Orta üstü (C)	303	3.23	.72			
	Orta ve altı (D)	117	3.04	.93			
M5.	Sınıfın en iyisi (A)	153	3.17	.87	6.744	.000*	A>C A>D B>D
	Sınıfın iyisi (B)	777	3.04	.90			
	Orta üstü (C)	303	2.91	.91			
	Orta ve altı (D)	117	2.74	.95			
M6.	Sınıfın en iyisi (A)	153	1.72	.77	.765	.514	----
	Sınıfın iyisi (B)	777	1.79	.83			
	Orta üstü (C)	303	1.84	.82			
	Orta ve altı (D)	117	1.76	.85			
M7.	Sınıfın en iyisi (A)	153	3.42	.74	3.369	.018*	A>D
	Sınıfın iyisi (B)	777	3.30	.77			
	Orta üstü (C)	303	3.23	.79			
	Orta ve altı (D)	117	3.14	.92			
M8.	Sınıfın en iyisi (A)	153	2.87	.93	6.178	.000*	A>C A>D
	Sınıfın iyisi (B)	777	2.66	.93			
	Orta üstü (C)	303	2.5	.95			
	Orta ve altı (D)	117	2.43	1.04			
M9.	Sınıfın en iyisi (A)	153	2.77	1.02	1.296	.274	-----
	Sınıfın iyisi (B)	777	2.68	1.00			
	Orta üstü (C)	303	2.72	.95			
	Orta ve altı (D)	117	2.54	1.02			
İçsel Motivasyon Alt Faktörü	Sınıfın en iyisi (A)	153	3.21	.50	22.333	.000*	A>B A>C A>D B>C B>D C>D
	Sınıfın iyisi (B)	777	3.02	.53			
	Orta üstü (C)	303	2.90	.52			
	Orta ve altı (D)	117	2.72	.61			
Dışsal Motivasyon Alt Faktörü	Sınıfın en iyisi (A)	153	2.21	.71	.734	.532	-----
	Sınıfın iyisi (B)	777	2.20	.73			
	Orta üstü (C)	303	2.24	.69			
	Orta ve altı (D)	117	2.13	.72			

Tablo 3'te görüldüğü gibi İMÖ adaylarının meslek seçimine etki eden "M3. *Matematiği seviyorum.*" şeklindeki motivasyon kaynağının adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark gösterdiği ortaya çıkmıştır [F(3-1346)=11.035, p<.01]. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda anlamlı farkın başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adaylar ile başarı algısı "sınıfın iyisi", "orta üstü", "orta ve altı" olan adaylar arasında başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adayları lehine; başarı algısı "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları ile başarı algısı "orta ve altı" olan İMÖ adayları arasında başarı algısı "sınıfın iyisi" olan grup lehine olduğu bulunmuştur (p<.05).

Tablo 3'te görüldüğü gibi İMÖ adaylarının meslek seçimine etki eden "M4. Öğretme yeteneğine sahip olduğuma inanıyorum." şeklindeki motivasyon kaynağının adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark gösterdiği ortaya çıkmıştır [F(3-1346)=6.744, p <.01]. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda anlamlı farkın başarı algısı "sınıfın en iyisi" ve "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları ile başarı algısı "orta ve altı" olan adayları arasında başarı algısı yüksek olan İMÖ adayları lehine olduğu bulunmuştur (p<.05).

Tablo 3'te görüldüğü gibi İMÖ adaylarının meslek seçimine etki eden "M5. Çocuklarla çalışmaktan hoşlanıyorum." şeklindeki motivasyon kaynağının adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark gösterdiği ortaya çıkmıştır [F(3-1346)=5.149, p <.01]. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda anlamlı farkın başarı algısı başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adaylar ile başarı algısı "orta üstü" ve "orta ve altı" olan adaylar arasında başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adayları lehine; başarı algısı "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları ile başarı algısı "orta ve altı" olan İMÖ adayları arasında başarı algısı "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları lehine olduğu bulunmuştur (p<.05).

Tablo 3'te görüldüğü gibi İMÖ adaylarının meslek seçimine etki eden "M7. *Gelecek nesil üzerinde bir etki bırakmak istiyorum.*" şeklindeki motivasyon kaynağının adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark gösterdiği ortaya çıkmıştır [F(3-1346)=3.369, p <.05]. Tukey HSD testi sonucunda anlamlı farkın başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan adaylar ile "orta ve altı" olan adayları arasında başarı algısı yüksek olan İMÖ adayları lehine olduğu bulunmuştur (p<.05).

Tablo 3'te görüldüğü gibi İMÖ adaylarının meslek seçimine etki eden "M8. Öğretmenliği ilgi çekici bir meslek olarak görüyorum." şeklindeki motivasyon kaynağının adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark gösterdiği ortaya çıkmıştır [F(3-1346)=6.178, p <.01]. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda anlamlı farkın başarı algısı başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adaylar ile başarı algısı "orta üstü" ve "orta ve altı" olan adaylar arasında başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adayları lehine olduğu bulunmuştur (p<.05).

Diğer taraftan Tablo 3 incelendiğinde İMÖ adaylarının meslek seçiminde "M2. Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor." [F(3-1346)=.250, p>.05], "M6. Öğretmen maaşları bana cazip geliyor." [F(3-1346)=.765, p>.05], "M9. Öğretmen olma-

nın getirdiği uzun vadeli iş güvenliğini istiyorum." [F(3-1346)=1.296, p>.05] şeklindeki motivasyon kaynaklarının adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark göstermediği saptanmıştır. Bu bulgu İMÖ adaylarının öğretmenlik meslek seçiminde M2, M6 ve M9 motivasyon kaynaklarının farklı başarı algısına sahip İMÖ adayları bakımından fark oluşturmadığını göstermektedir.

Tablo 3 öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon ölçeğinin alt boyutları bakımından incelendiğinde meslek seçiminde "içsel motivasyon" faktörünün etkisinin İMÖ adaylarının başarı algısı bakımından anlamlı fark gösterdiği saptanmıştır [F(3-1346)= 22.333, p<.01]. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda anlamlı farkın başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adayları ile başarı algısı "orta ve altı", "orta üstü", "orta ve altı" olan adayları arasında başarı algısı "sınıfın en iyisi" olan İMÖ adayları lehine; başarı algısı "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları ile başarı algısı "orta üstü", "orta ve altı" olan İMÖ adayları arasında başarı algısı "sınıfın iyisi" olan İMÖ adayları lehine olduğu saptanmıştır. (p<.05). Buna karşın Tablo 3'te görüldüğü gibi meslek seçiminde "dışsal motivasyon" faktörünün İMÖ adaylarının başarı algısı bakımından anlamlı fark oluşturmadığı saptanmıştır [F(3-1346)= .734, p>.05]. Bu durum başarı algısı yüksek İMÖ adayları bakımından öğretmenlik mesleğini tercihte "içsel motivasyon" faktörlerinin daha belirleyici olduğunu, "dışsal motivasyon" faktörleri bakımından ise fark oluşturmadığını göstermiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Türkiye örneklemi kapsamında alan taraması yapılan bu araştırmada, ilköğretim matematik öğretmeni (İMÖ) adaylarının, öğretmenlik mesleğini seçmeye yönelik motivasyonlarında belirleyici olan faktörler belirlenmiş ve bu seçimlerinin cinsiyet ve başarı algısı değişkenleri bakımından etkisi ortaya konulmuştur.

Mevcut araştırma ile İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde "*Matematiği sevme*", "*Gelecek nesil üzerinde bir etki bırakma*", "*Öğretme yeteneğine sahip olma*", "*Çocuklarla çalışmaktan hoşlanma*" şeklindeki motivasyon kaynaklarının önemli bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Buna karşın öğretmenlik mesleği seçiminde en az etkisi olan motivasyon kaynakları arasında "Öğretmenlik maaşının cazip olması", "Öğretmenlikte iş bulma*nın kolay olması*" yer almıştır. İMÖ adaylarının meslek seçimindeki motivasyonları incelendiğinde, en önemli belirleyici faktörlerin, adayların mesleğe ve meslek alanına olan sevgileri, öğretmenlik mesleğinin yeni nesiller üzerinde etki bırakma gücü ve öğretmen adaylarının kendi kişisel özelliklerine bağlı olan içsel motivasyon kaynakları olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçimindeki dışsal motivasyon kaynaklarından (Ort=2.21) ziyade içsel motivasyon kaynaklarının (Ort=2.99) daha çok etkili olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç ülkemizde daha önce farklı branşlar kapsamında yapılan birçok araştırma sonuçlarıyla (Bozdoğan vd., 2007; Özbek, 2007; Aksu vd., 2010; Özsoy vd., 2010; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011; Karadağ, 2012; Korkut-Owen vd., 2012; Şara ve Kocabaş, 2012; Bursal

ve Buldur, 2013; Kılcan vd., 2014; Yılmaz ve Doğan, 2015; Ertürk, 2016; Ekici, 2017) tutarlılık göstermektedir. Bu kapsamda Ekinci (2017) farklı branşlardaki 449 öğretmen adayı ile yaptığı araştırmasında öğretmenlik mesleğini seçiminde daha çok içsel daha sonra dışsal motivasyon kaynaklarının etkisinin olduğunu, Karadağ (2012) birinci sınıf Türkçe öğretmeni adaylarının meslek tercihlerinde mesleği sevme, bireyleri eğitme arzusu, toplumda saygın bir yerinin olması faktörlerinin öncelikli neden olduğunu, Aksu ve arkadaşları (2010) 18266 birinci sınıf öğretmen adayı ile yaptıkları araştırmada adayların öğretmenliği seçmelerindeki en önemli nedenlerin arasında öğretmen olma isteği (%51.2), üniversite sınav puanı (%28.5), iş bulma imkânı (%25.4) ve çalışma koşullarının rahatlığının (%20.9) yer aldığını belirlemişlerdir. Benzer şekilde Tataroğlu ve arkadaşları (2011) ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleği tercihinde öncelikli olarak matematiğe yönelik ilgi ve sevgi ile öğretmenliği uygun bir meslek olarak görme faktörlerinin etkili olduğunu, Yılmaz ve Doğan (2015) tarafından yapılan araştırmada matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde kişiliğime uygun olması, idealimdeki meslek olması, karşılaşılan öğretmen modelleri, 'kutsal' bir meslek olması, kendimi geliştirmeye olanak tanıması gibi içsel motivasyon faktörlerinin etkili olduğunu belirlemişlerdir.

Öğretmenlik mesleği sadece dışsal ve maddi ödüller ile yerine getirilecek bir meslek olmayıp insani duygu ve değerleri ön plana çıkaran, daha çok sevgi, çaba, sorumluluk, fedakârlık ve gönüllülük gerektiren bir meslektir (Kaysi ve Gürol, 2016; Yenice ve Özden, 2017; Kadıoğlu Akbulut, Güven ve Karaalioğlu, 2018). Bu nedenle öğretmenlik mesleğinde içsel motivasyon oldukça önemlidir. Üstelik Herzberg'in çift faktör kuramı bağlamında yapılan araştırmalar, içsel motivasyon faktörleri ile motive olan öğretmenlerin dışsal motivasyon faktörlerine göre daha fazla motive olduğunu (Balcı, 1992), içsel motivasyonu yüksek olan öğretmenlerin mesleğe adanmışlık, gayret ve isteklerinin daha yüksek, mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu (Ada, Akan, Ayık, Yıldırım ve Yalçın, 2013; Argon ve Ertürk, 2013; Ertürk, 2016) göstermektedir. Ayrıca Yılmaz (2009), Recepoğlu (2012) ve Ertürk (2016) yaptıkları araştırmalarda mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin içsel motivasyon düzeylerinin yüksek olduğunu saptamışlardır. Benzer şekilde öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırmalar (Bozdoğan vd., 2007; Doğan ve Çoban, 2009; Hellsten ve Prytula, 2011; Karadağ, 2012; Başaran ve Dedeoğlu-Orhun, 2013; Kılcan vd., 2014; Buldur ve Bursal, 2015) içsel motivasyona dayalı meslek tercihi yapan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu, öğrenmeye daha açık ve istekli, beklentilerinin yüksek ve daha başarılı olduklarını, kaygılarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçimlerinde içsel motivasyon faktörlerinin daha çok belirleyici olması öğretmenlik mesleğinin icrası ve niteliği açısından oldukça olumlu bir sonuç olarak görülebilir.

Diğer taraftan bu araştırmada İMÖ adaylarının meslek seçiminde içsel faktörlerin daha çok belirleyici olduğu sonucu, ülkemizde farklı branşlardaki öğretmen adayları

ile yapılan bazı araştırmalarda (Boz ve Boz, 2008; Ubuz ve Sarı, 2009; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010; İncikabı, Mercimek, Biber ve Serin, 2016; Şahin ve Gelbal, 2016) öğretmenlik mesleğini seçiminde dışsal faktörlerin daha belirleyici olduğu sonucu ile uyuşmamaktadır. Boz ve Boz (2008) kimya ve matematik öğretmeni adayları üzerinde yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının mesleği tercih ederken %77'sinin dış etkenlerden, Çermik ve arkadaşları (2010) sınıf öğretmeni adaylarının mesleği tercih sebeplerini inceledikleri araştırmada öğretmen adaylarının mesleğe girişte sırasıyla çıkarcı, dışsal, içsel ve özgeci etkenlere göre mesleği tercih ettiklerini belirlemişlerdir. Şahin ve Gelbal (2016) Türkiye'nin 7 farklı bölgesinden seçilen 1137 öğretmen adayı ile yürüttükleri araştırmada öğretmen adaylarının meslek seçiminde öncelikli olarak çalışma koşullarının rahat olması nedeniyle seçtiklerini belirlemiştir. Bu durum araştırmacılar tarafından Bastick'in (2000) ifade ettiği gibi genel olarak gelişmekte olan ülkelerde öğretmenlerin, iş güvenliği, maaş gibi dışsal motivasyon kaynaklardan; gelişmiş, refah düzeyi yüksek ülkelerde ise mesleği sevme, ülkeye topluma faydalı olma gibi içsel motivasyon kaynakların daha çok etkilenmesiyle açıklanmıştır. Bu yönüyle düşüldüğünde, bu araştırmada içsel motivasyona dayalı meslek tercihinde bulunan İMÖ adaylarının gelecekte öğretmenlik mesleğinde daha çok gayret gösterme, öğrencileri için daha çok zaman ayırma ve nitelikli bir eğitim için kendilerini geliştirme yönünde önemli bir potansiyel sunabilecekleri söylenebilir. Bu ise ülkemiz matematik eğitimi adına oldukça umut verici bir durum olarak düşünülebilir.

Bu araştırmada İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğinin seçiminde "Öğretmen maaşları bana cazip geliyor." ve "Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor." şeklindeki dışsal motivasyon kaynağının etkisinin çok az olduğu belirlenmiştir. Her ne kadar bu sonuç öğretmenlik mesleği seçimi için olumlu bir durum olarak düşünülse de İMÖ adayları öğretmenlik mesleğini seçerken ekonomik olarak cazip bir meslek olduğunu düşünmediklerinin bir göstergesi olarak da yorumlanabilir. Nitekim ülkemizde kamu görevlisi olarak görev yapan diğer profesyonel meslek grupları ile öğretmen maaşları karşılaştırıldığında gerçekten de öğretmen maaşlarının düşük seviyede kaldığı bilinmektedir (URL1). Üstelik lisans düzeyinde mezuniyeti olmayan bazı meslek üyelerinin maaşları bile öğretmen maaşlarından daha yüksek olabilmektedir. Ayrıca yayınlanan OECD (2016) raporuna göre OECD ülkeleri ile Türkiye'deki ortaokul öğretmenlerinin gelirleri karşılaştırıldığında Türkiye'deki öğretmenler en düşük maaş alan 10 ülke arasında yer aldığı dikkat çekmektedir (OECD, 2016). Bu durumun öğretmenlik mesleğini seçme motivasyonuna olumsuz biçimde yansıması muhtemeldir. Nitekim Chuan (2013) içsel motivasyon faktörlerinin öğretmenlik mesleğinin seçiminde etkili olmasına karşın, uzun vadede içsel motivasyon faktörlerinin tek başına yeterli olamayacağını dışsal faktörlerin de karşılanması gerektiğini, aksi takdirde hayal kırıklığı yaşanabileceğini, motivasyonunu düşüreceğini ve sonuçta öğretmenlerin niteliğinin bundan etkilenebileceğini belirtmektedir (Akt: Ekinci, 2017). Dış motivasyon kaynaklarının öğretmenlerin mesleği icra etme konusundaki iç motivasyonunu

etkilemesi nedeniyle (Akbaba, 2006) ülkemizdeki öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun yetkililer tarafından dikkate alınması gerektiği söylenebilir.

Bu araştırmada İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde bazı motivasyon kaynaklarının cinsiyet bakımından anlamlı fark gösterdiği saptanmıştır. Buna göre meslek seçiminde "Öğretmenlikte iş bulma kolaylığı bana cazip geliyor." ve "Öğretmen maaşları bana cazip geliyor." motivasyon kaynaklarında erkek İMÖ adayları lehine, *"Çocuklarla çalışmaktan hoşlanıyorum."* motivasyonunda ise kadın İMÖ adaylar lehinde anlamlı fark bulunmuştur. Bu motivasyon göstergeleri incelendiğinde erkek İMÖ adaylarının meslek seçiminde daha çok gelecek kaygısı ve ekonomik gerekçeleri dikkate aldıkları söylenebilir. Bu araştırmanın sonucu bazı araştırma sonuçlarını (Çermik vd., 2010; Korkut-Owen vd., 2012; Şahin ve Gelbal, 2016) destekler niteliktedir. Korkut-Owen ve arkadaşları (2012) meslek seçiminde erkek öğretmen adaylarının kadınlara göre alan seçiminde bölümün iyi kazanç getirici işler sağlamasının önemli bir faktör olduğunu, Şahin ve Gelbal (2016), farklı üniversitelerdeki 1137 öğretmen adayı üzerinde yaptıkları araştırmada kadın öğretmen adaylarının öncelikli olarak öğretmenliği seçerken içsel motivasyon kaynaklarından; erkeklerin ise daha çok dışsal motivasyon kaynaklarından etkilendiğini saptamışlardır. Nitekim Aksu ve arkadaşları (2010) ile Eret-Orhan ve Ok (2014) yaptıkları araştırmalarda öğretmenlik mesleğini tercih eden birçok öğretmen adayının annesinin çalışmadığını, babasının daha çok çiftçi, işçi, memur, küçük esnaf gibi işlerde çalıştıklarını, öğretmen adaylarının daha çok düşük sosyo-ekonomik statüye ve eğitim seviyesine sahip ailelerden geldiklerini belirlemişlerdir. Bu durum ülkemizde erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde ekonomik sebeplerin önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu araştırma kapsamında özellikle erkek İMÖ adayları üzerinde meslek seçiminde ekonomik nedenlerin düşük düzeyde olmasına rağmen belirleyici nitelikte olması Türk toplumunda geleneksel olarak daha çok erkeklere yüklenen meslek edinme ve aileye geçindirme rolünün meslek seçiminde etkisini devam ettirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Diğer taraftan bu araştırmada kadın İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini seçiminde daha çok mesleklerinin hitap ettiği öğrenci grubunu dikkate aldıkları ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Johnston ve arkadaşları (1999) tarafından İngiltere'de yapılan bir araştırmada da öğretmenlik mesleğini tercihte kadınların çocuklarla çalışmayı erkeklere göre, erkeklerin ise maaş faktörünü kadınlara göre daha çok önemsediklerini belirlemişlerdir. Bununla birlikte Güneyli ve Aslan (2009) araştırmasında kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

İlgili alanyazındaki bazı araştırmalar (Manuel ve Hughes, 2006; Özbek, 2007; Çermik vd., 2010; Özsoy vd., 2010; Yüce vd., 2013; Şahin ve Gelbal, 2016; Ekinci, 2017) kadın öğretmen adaylarının erkeklere göre daha çok içsel nedenlerle öğretmenlik mesleğini tercih ettiklerini ve daha idealist olduklarını göstermektedir. İncikabı ve arkadaşları

(2016) 102 dördüncü sınıf İMÖ adayları üzerinde yaptığı araştırmasında hem kadın (%60) hem de erkek (%54) öğretmen adaylarının meslek seçiminde daha çok dışsal faktörleri öne çıkardıklarını belirlemiştir. Buna karşın bu araştırmada hem kadın hem de erkek İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleği seçimindeki içsel motivasyon faktörlerinin etkili olduğu ve cinsiyet bakımından anlamlı fark oluşturmadığı saptanmıştır. Bu yönüyle kadın ve erkek İMÖ adaylarının meslek seçiminde benzer içsel motivasyon kaynaklarından etkilendikleri söylenebilir. Benzer şekilde yapılan bazı araştırma sonuçları da (Chuan, 2013; Kılcan vd., 2014; Sharif, Hossan ve McMinn, 2014; Buldur ve Bursal, 2015) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tercihinde cinsiyetin anlamlı bir fark oluşturmadığını göstermektedir.

Bununla birlikte bu araştırmada öğretmenlik mesleği seçimindeki dışsal motivasyon faktörlerin erkek İMÖ adayları üzerinde daha belirleyici olmasına karşın cinsiyet bakımından anlamlı fark oluşturmadığı saptanmıştır. Bu sonuç, bazı araştırma sonuçları (Özbek, 2007; Ertürk, 2016; Ekinci, 2017) ile örtüşmektedir. Ekinci (2017) farklı branştaki öğretmen adayları üzerinde yaptığı araştırmasında, meslek ve alan seçiminde içsel motivasyon faktörleri kadınlar lehine anlamlı fark oluştururken, dışsal motivasyon faktörleri kadın ve erkek öğretmen adaylarının meslek ve alan seçiminde anlamlı fark oluşturmadığını, Özbek (2007) erkek ve kadın öğretmen adaylarının ekonomik faktörlere dayalı meslek seçimleri arasında anlamlı fark olmadığını tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Ertürk (2016) öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmasında mesleğin icrasında kadın öğretmenlerin erkeklere göre daha çok içsel motivasyona sahip olduğunu, ancak kadın ve erkek öğretmenlerin dışsal motivasyon ve iş motivasyonu algıları arasında anlamlı bir farkın olmadığını belirlenmiştir. Bu yönüyle mevcut araştırmanın sonucu desteklenir niteliktedir. Fakat bu araştırmanın sonucu, bazı araştırma sonuçları (Çermik vd., 2010; Korkut-Owen vd., 2012; Yüce vd., 2013; Şahin ve Gelbal, 2016) ile örtüşmemektedir. Bu durumun öğretmenlik mesleği seçiminde atanma durumu, iş güvencesi ve serbest çalışma gibi dışsal motivasyon kaynakları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Ekinci (2017), öğretmen adaylarının meslek seçiminde dışsal motivasyon etkisinin bölümlere göre anlamlı fark gösterdiğini saptamıştır.

Bu araştırma ilköğretim matematik öğretim programına kayıt yaptıran adaylarının büyük çoğunluğunun (%91,3) lisede sınıf ortalamasının üstünde başarı gösteren adaylar olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini tercihlerinde "*Kendini iyi bir öğrenci olarak görme*", "*Matematiği sevme*", "Öğretme yeteneğine sahip olma", "Çocuklarla çalışmaktan hoşlanma", "*Gelecek nesiller üzerinde bir etki bırakma isteği*", "Öğretmenliği ilgi çekici bir meslek olarak görme" gibi içsel motivasyon kaynaklarının etkisinin adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark gösterdiği saptanmıştır. Bu araştırmada yüksek başarı algısına sahip olan İMÖ adaylarının başarı algısı düşük olanlara göre öğretmenlik mesleğini daha çok içsel motivasyon nedenlere dayalı olarak tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu bulgu akademik başarı yönden iyi olan

öğrencilerin öncelikle matematik öğretmenliği programını isteyerek tercih ettiğini göstermesi bakımından önemlidir. Diğer taraftan bu araştırmada İMÖ adaylarının meslek seçiminde "İş bulma kolaylığı", "Öğretmen maaşlarının cazip olması" ve "*Uzun vadeli iş güvenliği saplaması*" gibi dışsal motivasyon kaynaklarının etkisi adayların başarı algıları bakımından anlamlı fark göstermediği saptanmıştır. İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmede bu dışsal motivasyon göstergelerine daha az katıldıkları dikkate alındığında İMÖ adayları kendilerini başarılı görsün ya da görmesin öğretmenlik mesleğini seçiminde ekonomik gerekçeleri çok önemsemedikleri söylenebilir. Benzer şekilde İncikabı ve arkadaşları (2016) Kastamonu Üniversitesine öğrenim gören İMÖ adayları üzerinde yaptıkları araştırmada başarı düzeyi yüksek İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini tercihlerinde en fazla mesleki uygunluk faktörünün (%83) etkili olduğunu, başarı düzeyi düşük olan İMÖ adaylarında ise mesleği tercih etmede öncelikle aile faktörünün etkili olduğunu belirlemişlerdir. Bu yönüyle bu araştırmanın bulgusunu destekler niteliktedir. Diğer taraftan Erdemir (2010) yaptığı araştırmasında fizik öğretmen adaylarının tercih nedeni ile başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Buna göre öğretmenlik mesleğini isteyerek tercih eden öğretmen adaylarının üniversitede daha yüksek başarı gösterdiklerini belirlemiştir. Gerçek ve arkadaşları (2006) biyoloji öğretmen adayları üzerinde yaptıkları araştırmada öğretmenlik mesleğini isteyerek tercih eden ve mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olan adaylarının öz-yeterlik algılarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Benzer şekilde Aktürk (2012) yaptığı araştırmasında öğretmenlik mesleğini içsel nedenlerin etkisi ile tercih eden öğretmen adaylarının öğrenmeye daha açık, öğrenmeye ilişkin beklentilerinin daha yüksek düzeyde ve öğrenmeye ilişkin kaygılarının ise daha düşük düzeyde olduğunu saptamıştır. Bu yönüyle lisede yüksek başarıya sahip olan İMÖ adaylarının içsel motivasyona dayalı meslek tercihlerinin öğretmenliğin gerektiği bilgi ve becerileri konusunda daha fazla çaba gösterme ve kendilerini geliştirme fırsatı sunabileceği söylenebilir.

5. Öneriler

Bu araştırmada İMÖ adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde içsel motivasyon faktörlerinin yanı sıra düşük düzeyde dışsal motivasyon faktörlerinin etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Motive edilmiş öğretmenler eğitimde reformların gerçekleştirilmesinde, ortaya çıkan değişimlerin uygulanmasında, başarı ve doyum sağlamada çok önemli işleve sahip oldukları bilinmektedir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin ekonomik ve sosyal statüsünün arttırılmasına yönelik tedbirler alınması gerekmektedir.

Bu araştırmada erkek öğretmen adaylarının mesleğe yönelik motivasyonlarında dışsal motivasyonların kadın öğretmen adaylarında ise içsel motivasyonlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Nitel çalışmalarla bu durum nedenleri detaylı olarak incelenebilir.

Bu araştırma İMÖ adaylarının mesleğe yönelik motivasyonlarını cinsiyet ve başarı algısı değişkeni bakımından sınırlı tutulmuştur. Bundan sonra yapılacak çalışmalarla öğretmen adaylarının mesleğe yönelik motivasyonlarını etkileyen faktörler ayrıntılı irdelenebilir.

Kaynaklar

Ada, Ş., Akan, D., Ayık, A., Yıldırım, İ. ve Yalçın, S. (2013). Öğretmenlerin motivasyon etkenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(3)*, 151-166.

Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13,* 343-361.

Aksu, M., Demir, C. E, Daloğlu, A., Yıldırım, S., and Kiraz, E. (2010). Who are the future teachers in Turkey. Characteristics of entering student teachers. *International Journal of Educational Development, 30*(1), 91-101.

Aktürk, A. O. (2012). Öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutumlarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ve akademik başarılarına göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *13*(3), 283-297.

Argon, T. ve Ertürk, R. (2013). İlköğretim okulu öğretmenlerinin içsel motivasyonları ve örgütsel kimliğe yönelik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *2*(19), 159-179.

Atav, E. ve Altunoğlu, B.D. (2013). Meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28*(2), 58-70.

Aydın, S. ve Çelik, D. (2017). İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının mesleği tercih için güdülenmeleri: Ölçek geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6*(2), 783–803.

Balcı, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik Ve İlkeler.* Ankara: PegemA Yayıncılık.

Başaran, M. ve Dedeoğlu-Orhun, B. (2013). Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin motivasyonlarını etkileyen faktörler. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(3), 129-151.

Boz, Y. ve Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *16*(1), 137-144.

Bozdoğan, A.E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *8*(2), 83-97.

Buldur, S. ve Bursal, M. (2015). Fen bilgisi öğretmen adaylarının meslek tercih nedenlerinin etki düzeyleri ve mesleki geleceklerine yönelik beklentileri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, *9*(1), 81-107.

Chuan, C. L. (2013). Pre-service teachers' motivation for choosing teaching as a career. *Jurnal Penyelidikan IPG KBL, 11,* 1-18.

Çakır, S, Akkaya, R. (2017). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve öğretmenlik eğitimi ile ilgili beklentileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*(1), 78-98.

Çermik, H., Doğan, B. ve Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *28*(2), 201-212.

Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim, 34*(153), 157-168.

Eğitim Bir Sen (2016). *Eğitime Bakış 2016 İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Yayınları: 68

Ekinci, N. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve alan seçiminde etkili olan motivasyonel etkenler. İlköğretim Online, 16(1), 394-405.

Erdemir, N. (2012). Fizik öğretmeni adaylarının bölümü tercih nedenleri ve mekanik konularında akademik başarı düzeylerine etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *12*(1), 1-14.

Eret-Orhan, E. ve Ok, A., (2014). Öğretmenlik programlarını kimler tercih ediyor? Adayların giriş özellikleri ve öğretmenliğe yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education], 29*(4), 75-92.

Ertürk, R. (2016). Öğretmenlerin iş motivasyonları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 1-15.

Güneyli, A. ve Aslan, C. (2009). Evaluation of Turkish prospective teachers' attitudes towards teaching profession (Near East University case). *Procedia Social and Behavioral Sciences 1, 313–319*

Hellsten, L. A. M. and Prytula, M. P. (2011). Why teaching? Motivations influencing beginning teachers' choice of profession and teaching practice. *Research in Higher Education Journal*, *13*, 1-19.

İncikabı, L., Mercimek, O., Biber, A. Ç. ve Serin, M. K. (2016). Neden İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programındayım? Tercih nedenleri ve beklentilerin cinsiyet ve akademik başarı bağlamında incelenmesi: Kastamonu Üniversitesi örneği. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, *10*(2), 367-390. DOI: 10.17522/balikesirnef.278088.

Johnston, J., McKeown, E., and McEwen, A. (1999). Choosing primary teaching as a career: The perspectives of males and females in training. *Journal of Education for Teaching*, *25*(1), 55-64.

Kadıoğlu Akbulut, C., Güven, S. ve Karaalioğlu, S. (2018). Atama bekleyen öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları üzerine nitel bir çalışma. *Harran Education Journal, 3*(1), 1-23.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık web ofset. Ankara.

Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri. *NWSA: Humanities*, *7*(2), 44-66.

Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel Yayınları.

Kaysi, F. ve Gürol, A. (2016). Öğretmenlik mesleğine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, *5*(2), 230-240.

Kılcan, B., Keçe, M., Çepni, O., and Kılınç, A.Ç. (2014). Prospective teachers' reasons for choosing teaching as a profession. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *22*(1), 69-80.

Korkut-Owen, F., Kepir, D. D., Özdemir, S., Özlem, U. ve Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *8*(3), 135-151.

OECD (2016). *Education at a glance 2016: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.187/eag-2016-en

Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(1), 145-159.

Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y., and Memiş, A. D. (2010). Factors affecting pre-service teachers' choice of teaching as a profession. *Elementary Education Online*, *9*(3), 910-921.

Schunk, D.H. (2011). Öğrenme *Teorileri Eğitimsel Bir Bakışla*. (Çeviri Editörü: M. Şahin). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Sharif, T., Hossan, C. G., and McMinn, M. (2014). Motivation and determination of intention to become teacher: A case of B. Ed. students in UAE. *International Journal of Business and Management*, *9*(5), 60-73.

Şara, P. ve Kocabaş, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih nedenleri ve aldıkları eğitimle ilgili görüşleri. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counceling*, *1*(2), 8-17.

Tataroğlu, B., Özgen, K. ve Alkan, H. (2011). Matematik öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenleri ve beklentileri. *Proceedings of 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (ss.998-1006). Ankara: Siyasal Kitapevi.

URL-1. "Memur maaşının son 15 yılı" https://www.memurlar.net/haber/532809/memur-maasinin-son-15-yili.html adresinden 1 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.

Ün-Açıkgöz, K. (2003). *Aktif* Öğrenme. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.

Yenice, N. ve Özden, B. (2017). Pedagojik Formasyon Sertifika Programına katılan biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *7*(2), 89- 105.

Yenilmez, K. ve Acat, M. B. (2005). Öğretmen adayı tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon kaynakları ve sorunları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, *17*, 347-354.

Yılmaz, N. ve Doğan, N. (2015). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının meslek tercihlerini etkileyen faktörler: Hacettepe Üniversitesi Örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *15*(1), 405-421.

YÖK (1998). *Eğitim fak*ülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara: YÖK yayınları.

Yüce, K., Şahin, E.Y., Koçer, Ö., and Kana, F. (2013). Motivations for choosing teaching as a career: A perspective of pre-service teachers from a Turkish context. *Asia Pacific Education Review, 14,* 295–306.